

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

МАТЕРІАЛИ

**ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

(м. Харків, 7 травня 2026 року)

(електронне видання)

ХАРКІВ – 2026

Редакційна колегія

Довженко Т. О. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткаченко Л. П. – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Коваленко О. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті, координатор з наукової роботи факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ємець А. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Масюк О. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Партола В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Рекомендовано редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
Протокол № 5 від 20.05. 2026 р.

Актуальні проблеми навчання і виховання молодших школярів : матеріали III Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. здобувачів вищ. освіти і молод. учених, Харків, 7 трав. 2026 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди [та ін.; за заг. ред. Л. П. Ткаченко]. – Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2026. – 191 с.

У збірнику висвітлені актуальні проблеми розвитку особистості в сучасній початковій школі. Він містить результати досліджень студентів у галузі дитячої літератури і методики літературного читання, методик початкового навчання української мови, природничих і математичних дисциплін.

Матеріали стануть у пригоді викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, учителям початкової школи.

© Харківський національний
педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, 2026

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ.....	10
<i>Волкова Ангеліна</i>	
Інноваційні технології: освітній тренд чи нагальна потреба?.....	10
<i>Слюсар Неля</i>	
Значення ігрових технологій у формуванні особистості учня початкової школи.....	11
<i>Обелець-Климчук Марія</i>	
Компетентнісний підхід у педагогічній освіті Великої Британії як основа розвитку ключових якостей молодшого школяра.....	14
<i>Гресь Юрій</i>	
Психодидактичні можливості застосування майндфулнес-технік в умовах лімінальності, зумовленою воєнним конфліктом.....	16
<i>Марачевська Анастасія</i>	
Перший клас як простір підтримки: сучасні підходи до адаптації молодших школярів.....	18
<i>Старінська Марія</i>	
Вибір методів навчання в контексті реалізації індивідуальної освітньої траєкторії молодшого школяра.....	20
<i>Гойденко Анастасія</i>	
Інтерактивне навчання як простір розвитку творчого мислення молодших школярів.....	22
<i>Коробка Вікторія</i>	
Формування навичок безпечної поведінки в інтернет-просторі учнів 1–4 класів.....	24
<i>Нікітенко Світлана</i>	
Медіакомпетентність як базова навичка молодшого школяра в цифрову епоху.....	25
<i>Чаговець Марія</i>	
Освітнє середовище початкової школи нового покоління: мотиваційний потенціал мультимедіа.....	28
<i>Юрицунь Ольга</i>	
Формування соціальної компетентності здобувачів початкової освіти на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	31
<i>Балакарева Анна</i>	
Від емоції до творчості: арттерапевтичний підхід у початковій школі.....	34
<i>Грибач Анастасія</i>	
Методи арттерапії у подоланні шкільної тривожності першокласників на уроках з ЯДС.....	36
<i>Шкіль Анастасія</i>	
Проектування здоров'язбережувального освітнього середовища для розвитку резильєнтності молодших школярів на засадах сталого розвитку..	38

<i>Синяк Катерина</i>	
Вплив навчальних дій на розвиток уваги молодших школярів.....	42
<i>Самойленко Валерія</i>	
Формування в молодших школярів вміння вчитися у процесі діяльнісного навчання.....	44
<i>Шаповаленко Дарія</i>	
Формування наполегливості у молодших школярів через діяльнісний підхід.....	46
<i>Луканюк Юлія</i>	
Розвиток творчості молодших школярів через діяльнісні завдання на уроці	49
<i>Саух Тетяна</i>	
Формування відповідальності в молодших школярів через навчальну діяльність.....	51
<i>Герман Анастасія</i>	
Роль учителя у розвитку особистості молодшого школяра в умовах освітніх змін.....	53
<i>Проценко Оксана, Аліфиренко Тетяна</i>	
Формування особистості молодшого школяра в інклюзивному освітньому просторі в умовах воєнного стану.....	56
<i>Кириленко Аліна</i>	
Індивідуалізація завдань як засіб розвитку впевненості учнів в інклюзивному класі.....	59
 СЕКЦІЯ 2. СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ І МЕТОДИКИ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ	 61
<i>Насонова Тетяна</i>	
Трансформація дитячої книги в цифрову епоху.....	61
<i>Загребельна Валентина</i>	
Дитячі мотиви в ліричній спадщині Тараса Шевченка.....	62
<i>Негруца Крістіна</i>	
Образи дитини і дитинства в поезіях Тараса Шевченка.....	64
<i>Шалухіна Ірина</i>	
Символіка персонажів-тварин та їх роль у розкритті людських рис у казкотворенні Івана Франка.....	66
<i>Бойиштян Катерина</i>	
Відображення української культури в дитячій літературі Лесі Українки.....	68
<i>Серова Вікторія</i>	
Педагогічні ідеї Лесі Українки у творах для дітей.....	70
<i>Прокопечук Анастасія</i>	
Ідилія дитинства у «Сонячних кларнетах» Павла Тичини.....	72
<i>Стахорська Оксана</i>	
Роль казок Марії Пригари у розвитку уяви молодших школярів.....	74

Лебедєв Денис	
Особливості екологічного виховання у казках Василя Сухомлинського.....	77
Суша Віолетта	
Милосердя та доброта у творах Василя Сухомлинського як засіб формування моральних цінностей молодших школярів.....	79
Сіденко Ірина	
Гуманістичні ідеї в поезії для дітей у творчості Ліни Костенко.....	80
Кучерук Руслана	
Сучасна українська дитяча література про війну як засіб емоційної підтримки та розвитку резильєнтності молодших школярів.....	82
Кашена Альона	
Дослідження стану обізнаності студентів із дитячою періодикою.....	85
Проспет Надія	
Жанрово-тематичне розмаїття сучасної української дитячої літератури як основа для розвитку міжпредметних зв'язків у початковій школі.....	87
Левченко Анна	
Розвиток читацької культури в учнів, які перебувають за кордоном.....	90
Мельникова Анастасія	
Ефективні шляхи підготовки першокласників до оволодіння навичкою читання в добуковений період навчання грамоти.....	93
Петров Станіслав	
Формування повноцінної навички читання як основи навчальної діяльності молодших школярів.....	95
Задорожна Вікторія	
Корекція темпу та правильності читання другокласників у системі індивідуальних позаурочних занять.....	96
Качало Анастасія	
Розвиток навичок усвідомленого читання молодших школярів в умовах дистанційного навчання.....	97
Онишко Марія	
Методичні моделі формування в молодших школярів наскрізного вміння «читання з розумінням».....	99
Лагутіна Анастасія	
Вплив виразного читання вчителя на розуміння твору молодшими школярами.....	102
Майборода Вікторія	
Особливості використання інфографіки як засобу формування читацької грамотності здобувачів початкової освіти.....	104
Брагар Наталя	
Роль сучасної дитячої прози у формуванні читацької компетентності молодших школярів.....	107
Андрущак Анна	
Розвиток творчих здібностей учнів засобами дитячої літератури.....	110

<i>Беляєва Єлизавета</i>	
Формування мотивації до читання в учнів початкової школи з урахуванням гендерних особливостей.....	113
<i>Солопенко Єлизавета</i>	
Вплив книжкового оточення на формування читацького кругозору хлопців молодшого шкільного віку.....	114
<i>Сторожева Софія</i>	
Розвиток читацьких інтересів хлопчиків у початковій школі в контексті сучасної освіти та цифровізації.....	116
<i>Голик Анна</i>	
Визначення рівня інтересу до поетичних творів у молодших школярів.....	117
<i>Ищукова Катерина</i>	
Порівняльний аналіз зацікавленості учнів 3 і 6 класів поезією.....	118
<i>Куценко Поліна</i>	
Дитячий фольклор на уроках літературного читання як засіб соціокультурного виховання молодших школярів.....	120
<i>Колеснікова Ксенія</i>	
Використання дитячого фольклору як засобу формування читацької компетентності на уроках літературного читання.....	121
<i>Шуберт Вікторія</i>	
Роль української народної казки про тварин у формуванні моральних цінностей здобувачів початкової освіти.....	122
<i>Нещеретна Софія</i>	
Особливості умінь характеризувати літературного героя в 1 і 4 класі.....	125
<i>Шеремет Анна</i>	
Розвиток емпатії учнів молодшого шкільного віку засобами художньої літератури.....	126
<i>Гойденко Анастасія</i>	
Проблеми використання технології сторітелінг на уроках мовно-літературного циклу.....	127
<i>Рижих Марія</i>	
Гейміфікація як інноваційна технологія навчання мовно-літературної галузі в початкових класах.....	128
<i>Колос Оксана</i>	
Вплив цифрової культури на розвиток і сприйняття нових жанрів дитячої літератури.....	130
<i>Нагорна Олена</i>	
Візуалізація смислів на уроках читання в початковій школі.....	132
<i>Шаталова Марія</i>	
Візуалізація на уроках літературного читання для дітей з порушеннями слуху.....	134
<i>Онїпко Олена</i>	
Сімейне читання як засіб формування читацьких інтересів дитини.....	135

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ..... 137

Ільчук Вероніка	137
Використання штучного інтелекту у формуванні мовної компетентності школярів.....	137
Жданова Вероніка	
Теоретичні аспекти розвитку виразності мовлення молодших школярів	141
Мезенцева Анастасія	
Методичні засади навчання письма з урахуванням психофізіологічних особливостей учнів.....	142
Лавренюк Єлизавета	
Використання платформи Wordwall у процесі формування орфографічної грамотності молодших школярів.....	143
Будкова Софія	
Дидактичний потенціал ономастичного матеріалу у формуванні мовнокомунікативної компетентності учнів початкових класів.....	145
Гур'єва Діана	
Формування умінь уживання антонімів у мовленні учнів початкової школи	147
Стаханова Євгенія	
Емоційне виразне мовлення молодших школярів: виклики та перспективи..	149
Савченко Ангеліна	
Інноваційні підходи до формування навичок уживання числівників у мовленні учнів початкової школи.....	152
Коршикова Тая	
Вивчення іменника як частини мови в початковій школі.....	154
Єрмакова Софія	
Система ознайомлення учнів початкової школи з дієсловом як частиною мови.....	155
Рубежанська Аліна	
Використання дидактичних ігор та вправ у процесі вивчення частин мови..	156
Краснікова Ірина	
Ігрові форми роботи з молодшими школярами із порушеннями мовлення...	157
Павлишак Надія	
Співпраця сім'ї та школи в розвитку мовної особистості дитини.....	158

СЕКЦІЯ 4. ПРОБЛЕМИ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ..... 161

Стольна Ольга	
Виклики та можливості використання інтерактивних платформ у математичній освіті початкової школи.....	161

Надірова Айна	
Застосування цифрових технологій на уроках математики у початковій школі під час вивчення задач на рух.....	164
Вороніна Мар'яна	
Роль дидактичних ігор у навчанні математики молодших школярів.....	165
Ярмончик Валерія	
Застосування дидактичних ігор під час дистанційного навчання у процесі вивчення нумерації чисел у концентрі «Десяток».....	166

СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ 168

Старікова Людмила	
Філософія серця Григорія Сковороди як орієнтир для вчителя початкової школи при викладанні дисциплін природничої наукової галузі.....	168
Юркевич Олена	
Педагогіка серця Григорія Сковороди як орієнтир сучасної природничої освіти початкової школи.....	171
Ахметова Латіфа	
Формування екологічної культури учнів початкової школи у курсі «Я досліджую світ».....	172
Сухар Альона	
Виховання емоційно-ціннісного ставлення до природи в учнів початкової школи при вивченні дисциплін природничої освітньої галузі.....	173
Антошка Сніжана	
Виховання емоційно-ціннісного ставлення до природи в дітей молодшого шкільного віку.....	174
Архипова Аліна	
Розвиток соціального та емоційного інтелекту учнів початкової школи на уроках ЯДС.....	175
Мазка Тетяна	
Використання методів діяльнісного навчання на уроках «Я досліджую світ»	177
Матвєєнко Тетяна	
Інтерактивні технології навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	179
Петрова Анастасія	
Сучасні технології формування пізнавального інтересу молодших школярів у процесі вивчення курсу «Я досліджую світ».....	180
Шумкіна Анна	
Пошуково-дослідницька діяльність при вивченні курсу «Я досліджую світ» як засіб стимулювання пізнавальної активності учнів з особливими освітніми потребами.....	181

Солодовник Анастасія

Формування дослідницьких компетентностей учнів початкової школи у курсі «Я досліджую світ»: аналіз вітчизняного та міжнародного досвіду.... 182

Єгорова Поліна

Дослідницька діяльність як засіб розвитку творчої активності молодших школярів у процесі вивчення природничої освітньої галузі..... 183

Карабська Анна

Використання АДК під час проведення спостережень і дослідів учнями початкових класів у куточку живої природи..... 184

Гапченко Діана

Використання АДК у процесі проєктної діяльності на уроках ЯДС в інклюзивному класі початкової школи..... 186

Іщенко Каміла

Використання наочних посібників для позакласної роботи в курсі «Я досліджую світ»..... 188

Коцкій Олена

Позаурочна діяльність як простір формування в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до природи..... 189

Вибір методів навчання в контексті реалізації індивідуальної освітньої траєкторії молодшого школяра

Старінська Марія

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О.В. Боровець

Рівненський державний гуманітарний університет

м. Рівне

Сучасна початкова освіта в Україні реалізується на основі концепції Нової української школи, що ґрунтується на засадах дитиноцентризму, компетентнісного підходу та педагогіки партнерства. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема вибору ефективних методів навчання, що забезпечують реалізацію індивідуального підходу до кожного учня та побудову його індивідуальної освітньої траєкторії.

Аналіз сучасної науково-педагогічної літератури свідчить, що обґрунтування особливостей вибору методів навчання в умовах реалізації індивідуальної освітньої траєкторії молодшого школяра є важливим завданням сучасної дидактики. Індивідуальна освітня траєкторія – це індивідуально визначений шлях реалізації освітнього потенціалу учня, що враховує його здібності, інтереси, темп навчання та освітні потреби. Завдяки індивідуальним траєкторіям діти мають можливість працювати у власному темпі, досягати успіхів та відчувати підтримку оточуючих. Це сприяє формуванню відповідальності, самостійності та позитивного ставлення до навчання [2].

Вагомим чинником реалізації індивідуального підходу є вибір методів навчання, який має здійснюватися з урахуванням таких принципів: індивідуалізації та диференціації навчання; доступності й посиленості матеріалу; активності та свідомості; зв'язку навчання з життям; урахування вікових та психологічних особливостей молодших школярів. Обираючи, поєднуючи, чергуючи методи навчання, педагог моделює цілісний освітній процес, прогнозує участь школярів у навчально-пізнавальній діяльності, планує очікувані результати. При цьому вчитель повинен враховувати низку факторів, які значною мірою впливають на вибір методів навчання, зокрема (за В. Чайкою): цілі та завдання навчання, складність і обсяг навчального матеріалу, вікові та індивідуальні особливості учнів класу, наявність відповідних засобів і ресурсів навчання, рівень професійної компетентності вчителя тощо [4].

Методи навчання в початковій школі забезпечують реалізацію освітньої, розвивальної і виховної мети, змісту освіти. Зважаючи на сучасні тенденції розвитку початкової школи в Україні, вважаємо, що особливої уваги заслуговують методи, що потребують від учнів свідомого підходу, активності, самостійності й творчості в навчально-пізнавальній діяльності. Тому особливого значення набуває використання інтерактивних методів навчання, які сприяють активізації процесу учіння школярів, їх адаптації [3]. Робота в парах і групах, дидактичні ігри, проблемні ситуації дозволяють враховувати індивідуальні особливості дітей, стимулюють їхню самостійність та відповідальність за результат навчання. Також важливим інструментом

реалізації індивідуальної освітньої траєкторії є диференціація навчання, що передбачає варіювання змісту, обсягу та складності завдань. Наприклад, учням із високим рівнем підготовки пропонуються творчі завдання, тоді як інші учні виконують завдання з опорою на наочність і підказки вчителя.

Значною мірою впливають на вибір методів навчання, які використовуються педагогами, вікові особливості учнів. Психологічні, фізіологічні та соціальні зміни, які відбуваються в різні періоди життя людини, формують специфічні потреби та можливості для засвоєння нової інформації. Тому важливо обирати такі методи навчання, які відповідатимуть віковим характеристикам учнів. Залежно від рівня підготовки школярів, їхніх пізнавальних можливостей і навчальних потреб доцільно поєднувати різні групи методів, зокрема словесні, наочні та практичні [1]. Під час проходження практики ми переконалися, що пояснення та бесіда ефективно сприяють усвідомленню нового матеріалу; використання наочності допомагає сформулювати ґрунтовні уявлення; практичні вправи забезпечують закріплення знань і формування вмінь. Досвід вчителів доводить, що ефективним є застосування ігрових методів навчання, які відповідають віковим особливостям молодших школярів. Ігрова діяльність сприяє формуванню позитивної мотивації учіння, розвитку інтересу до змісту і процесу навчання та забезпечує створення емоційно сприятливого освітнього середовища.

Таким чином, вибір методів навчання вчителем початкових класів в умовах реалізації індивідуальної освітньої траєкторії молодшого школяра має ґрунтуватися на врахуванні його індивідуальних та вікових особливостей, рівня підготовки та освітніх потреб. Жоден із методів не є універсальним, тому їх вибір для конкретного етапу освітнього процесу є важливим елементом моделювання навчальних занять, за якого вчитель враховує поєднання низки факторів для досягнення найкращого результату процесу навчання молодших школярів. Поєднання традиційних і сучасних методів навчання забезпечує ефективність освітнього процесу, сприяє розвитку пізнавальної активності, самостійності та формуванню ключових компетентностей здобувачів початкової освіти.

Список використаних джерел

1. Дидактика початкової освіти: навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта / укл. О. Боровець. 2-ге вид., перероб. і допов. Рівне: РДГУ, 2025. 160 с.
2. Нев'ядомська Т. Індивідуальна освітня траєкторія молодшого школяра. URL: <https://vseosvita.ua/library/indyvidualna-osvitnia-traiektoriia-molodshoho-shkoliara-1066292.html> (дата звернення: 12.04.2026).
3. Полішко Л. Оптимальний вибір форм і методів організації навчально-виховного процесу – запорука успішної адаптації учнів НУШ. URL: <https://naurok.com.ua/optimalniy-vibir-form-i-metodiv-organizaci-navchalno-vihovnogo-procesu--zaporuka-uspishno-adaptaci-uchniv-novo-ukra-nsko-shkoli-378230.html> (дата звернення: 15.04.2026).
4. Чайка В. Основи дидактики: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2011. 240 с.

Наукове видання

За загальною редакцією доктора педагогічних наук, професора,
завідувачки кафедри теорії і методики викладання філологічних
дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті
ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Ткаченко Лідії Петрівни

Актуальні проблеми навчання і виховання молодших школярів
Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених
(Харків, 7 травня 2026 р.)

Відповідальна за випуск: О.М. Коваленко
Комп'ютерна верстка: О.М. Коваленко
Коректор: І.О. Купіна

Тези друкуються в авторській редакції

Відповідальність за дотримання вимог
академічної доброчесності та зміст несуть автори та їхні наукові керівники

Ум. друк. арк. 12 Електронне видання

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
вул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002